

Centraal Planbureau

Groei | *Werkloosheid* zet door | *daalt*

CPB Policy Brief | 2015/10

Juniraming 2015

**Economische
vooruitzichten
2015 en 2016**

Samenvatting

De Nederlandse economie groeit dit en volgend jaar met respectievelijk 2,0% en 2,1%. Dit positieve beeld is in lijn met ontwikkelingen elders in Europa, waarbij de groeicijfers van Nederland aan de bovenkant van de bandbreedte zitten. Alle bestedingscategorieën dragen bij aan het herstel. De uitvoer profiteert van de groei van de relevante wereldhandel en de depreciatie van de euro. In 2015 en 2016 trekken de consumptie van huishoudens en de investeringen van bedrijven aan. De raming voor de economische groei voor dit en volgend jaar is daarmee opwaarts aangepast ten opzichte van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2015, als gevolg van positieve realisaties over de laatste kwartalen.

De werkgelegenheid neemt dit en volgend jaar toe in het kielzog van de aantrekkende economie. De werkloosheid daalt naar 7,0% dit jaar en tot 6,7% volgend jaar. De inflatie (hicp) in Nederland is evenals in de rest van Europa laag, maar neemt de laatste maanden toe door stijgende olieprijsen en een lagere koers van de euro ten opzichte van de dollar. Op basis daarvan is de raming voor dit jaar opwaarts bijgesteld naar 0,2%. Volgend jaar komt de inflatie uit op 1,2%.

Het overheidstekort neemt dit jaar af tot 1,9% bbp en volgend jaar tot 0,8% bbp. Het voortgaande economische herstel heeft een positief effect op de belastinginkomsten en een neerwaarts effect op de werkloosheidsuitgaven. De lage rentetarieven drukken de rente-uitgaven van de overheid. Deze drukkende factoren worden deels geneutraliseerd door afnemende aardgasbaten. Volgend jaar vermindert een incidentele factor tijdelijk het overheidstekort met 0,3% bbp omdat dan de Nederlandse korting op de EU-afdracht binnenkomt.

1 De internationale economie

Het beeld van de wereldeconomie dit en komend jaar blijft er één van gestaag herstel. De groei van het mondiale bbp (3,6% in 2014) neemt in 2015 weliswaar af tot 3,3%, maar versnelt naar 3,8% in 2016. De bbp-groei in het eurogebied versnelt naar 1,5% in 2015 en 2,0% in 2016 als gevolg van de lage olieprijs, de depreciatie van de euro en terugkerend vertrouwen. Het eerste kwartaal van 2015 heeft een terugval te zien gegeven van de economische groei in een aantal geavanceerde en opkomende economieën. In de Verenigde Staten is de groei in het eerste kwartaal onverwacht tot staan gekomen. De verwachting is dat dit aan tijdelijke omstandigheden te wijten is en dat de groei zich in de komende kwartalen herstelt. Indicatoren voor toonaangevende opkomende economieën, waaronder die van China, Brazilië en Rusland, wijzen op afnemende groei.

De groei van de wereldhandel in goederen en diensten zal toenemen tot 3,9% in 2015 en 5,4% in 2016. De relevante wereldhandel groeit met 4,0% in 2015 en met 5,2% in 2016. Deze versnelling past in het beeld van aanhoudend herstel. Ook is de industriële productie in het eerste kwartaal op peil gebleven (zie figuur 1). Naar huidig inzicht is de zwakte van de handel in de eerste maanden van dit jaar in belangrijke mate te wijten aan incidentele en landspecifieke factoren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de Verenigde Staten, waar een arbeidsconflict in de havens aan de westkust de overslag tijdelijk ontwricht heeft, en voor Rusland, dat schade ondervindt van de lage olieprijs en van sancties van Westerse landen.

Figuur 1 Volumegroei wereldgoederenhandel en industriële productie (a).

(a) Driemaands voortschrijdend gemiddelde ten opzichte van één jaar eerder.
Bron: CPB World Trade Monitor, 22 mei 2015 ([link](#)).

De inflatie in het eurogebied heeft zich hersteld van een dieptepunt van -0,6% (ten opzichte van een jaar geleden) in januari tot 0,3% in mei. De recente stijging van de olieprijs speelt daarin een rol. Ook de inflatieverwachting in het eurogebied is gestegen tot 1,68% eind mei.¹ Dat is een stijging van zo'n 20 basispunten ten opzichte van het dieptepunt medio januari. In maart is het programma van kwantitatieve verruiming van de ECB ('QE') van start gegaan. In

¹ Verwachte gemiddelde jaarlijkse inflatie gedurende vijf jaar, beginnende over vijf jaar.

mei heeft de ECB voor ruim 63 mld euro aan waardepapier gekocht, voor het grootste deel overheidsobligaties. In het eurogebied en de Verenigde Staten heeft zich tussen medio april en medio mei een opvallende stijging van de lange rentes voorgedaan. Mogelijk is dit een correctie van de rentedaling die optrad als initiële reactie op de introductie van QE. Overigens is de volatiliteit op obligatiemarkten recentelijk opgelopen.

Symmetrische onzekerheden rond de raming betreffen de investeringsgroei en de consumptiegroei in geavanceerde landen. Specifieke risico's bij de huidige raming zijn neerwaarts: het verkrappen van het monetair beleid in de VS, het verder afzwakken van de groei in China en het mogelijk oplaaien van het conflict in Oekraïne.

Ook kunnen de financiële problemen van Griekenland escaleren. De onderhandelingen over de afwikkeling van het huidige steunprogramma voor Griekenland van EU, ECB en IMF, dat eind juni afloopt, verlopen moeizaam. De onzekerheid rond de voortzetting van de steun na juni is navenant groot. Ondertussen wordt het voor de Griekse overheid steeds moeilijker om aan haar verplichtingen (extern en intern) te voldoen. De verdere ontwikkelingen – variërend van een min of meer adequaat compromis tussen Griekenland en zijn crediteuren, via diverse vormen van selectieve wanbetaling tot een 'Grexit' – vallen moeilijk te voorzien.

In het extreme geval dat Griekenland de Monetaire Unie verlaat, lijken de directe economische gevolgen daarvan voor de overige eurolanden te overzien. Een mogelijk indirect gevolg is dat andere eurolanden die tijdens de crisis in problemen zijn gekomen, hernieuwde financiële stress ondervinden. Signalen in die richting zijn tot op heden veel beperkter dan in 2012: rentespreads zijn recentelijk weliswaar wat opgelopen, maar gezien het lage niveau van de rente zal dat voorlopig niet tot betalingsproblemen leiden. De desbetreffende landen staan er momenteel ook beter voor. Mogelijk echter blijven de spreads gering omdat beleggers verwachten dat de onderhandelingen te elfder ure uitkomst brengen. De onzekerheid en turbulentie die een 'Grexit' op korte termijn zou veroorzaken, is hoe dan ook ongewenst. Op langere termijn zou de geloofwaardigheid van de Monetaire Unie schade ondervinden; deelname aan de Unie is dan niet langer onomkeerbaar.

2 De Nederlandse economie

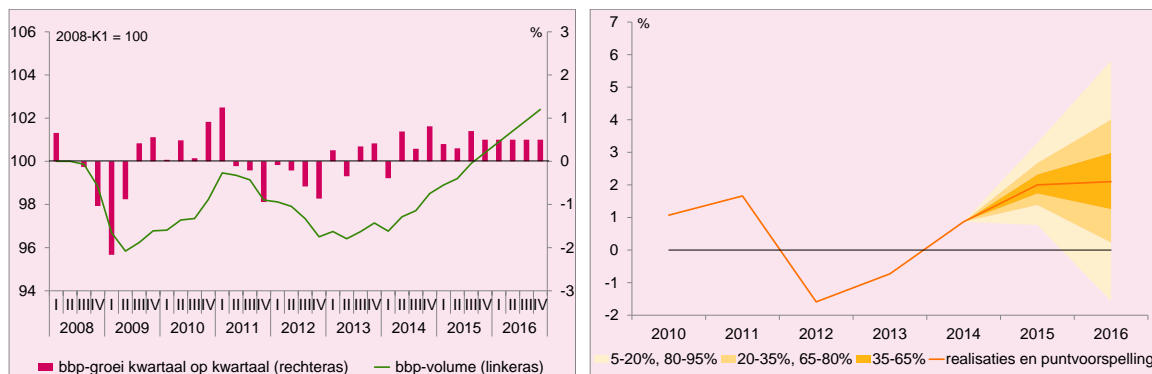
Het herstel van de Nederlandse economie zet door. In 2015 groeit het bbp met 2,0% en in 2016 met 2,1% tot groeicijfers uit de pre-crisis periode, zie figuur 2 links (Figuur 2 rechts geeft het betrouwbaarheidsinterval om deze puntschatting). Dit positieve beeld is in lijn met andere landen in Europa, waarbinnen Nederland in de voorhoede zit.

Alle bestedingscategorieën dragen bij aan dit herstel. Werd het voorzichtige herstel van 2014 met name gedreven door de uitvoer, in 2015 trekken ook de consumptie van huishoudens en de investeringen van bedrijven aan. In 2016 loopt de groei van beide iets terug, maar het herstel blijft zich voortzetten.

Tabel 1 Kerngegevens voor Nederland, 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
mutaties per jaar in %					
Internationale economie					
Relevant wereldhandelsvolume goederen en diensten	1,4	2,2	4,0	4,0	5,2
Concurrentenprijs (a)	5,3	-3,2	-0,8	9,9	1,8
Olieprijs (dollars per vat)	110,4	107,1	97,9	62,3	69,5
Eurokoers (dollar per euro)	1,28	1,33	1,33	1,10	1,10
Lange rente Nederland (niveau in %)	1,9	2,0	1,5	0,3	0,3
Volume bbp en bestedingen					
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei)	-1,6	-0,7	0,9	2,0	2,1
Consumptie huishoudens	-1,4	-1,6	0,1	1,8	1,6
Consumptie overheid	-1,6	-0,3	-0,4	0,1	0,9
Investerings (inclusief voorraden)	-5,5	-5,3	2,7	4,8	4,5
Uitvoer van goederen en diensten	3,3	2,0	4,0	3,0	5,2
Invoer van goederen en diensten	2,8	0,8	4,0	3,0	5,6
Prijzen, lonen en koopkracht					
Prijs bruto binnenlands product	1,3	1,1	1,1	1,1	1,1
Uitvoerprijs goederen en diensten, exclusief energie	1,2	0,3	-0,2	2,2	1,9
Prijs goedereninvoer	3,4	-1,5	-3,1	-1,8	4,1
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)	2,8	2,6	0,3	0,2	1,2
Contractloon marktsector	1,6	1,2	1,0	1,2	1,6
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens	-2,0	-1,3	1,4	1,0	-0,3
Arbeidsmarkt (e)					
Beroepsbevolking	1,5	0,8	-0,4	0,6	0,9
Werkzame beroepsbevolking	0,6	-0,8	-0,6	1,1	1,3
Werkloze beroepsbevolking (in duizend personen)	516	647	660	625	600
Werkloze beroepsbevolking (niveau in % beroepsbevolking)	5,8	7,3	7,4	7,0	6,7
Marktsector (b)					
Productie	-1,9	-1,1	2,1	2,6	2,9
Arbeidsproductiviteit (per arbeidsjaar)	-1,3	0,3	1,6	1,7	1,4
Werkgelegenheid (in arbeidsjaren)	-0,6	-1,5	0,4	0,9	1,5
Loonvoet (c)	2,3	2,6	1,9	0,7	2,8
Arbeidsinkomensquote (niveau in %) (c)	79,5	81,4	80,4	77,7	77,9
Overig					
Individuele spaarquote (in % beschikbaar inkomen) (c,d)	0,0	0,6	2,0	2,4	1,2
Saldo lopende rekening (niveau in % bbp)	8,8	8,5	9,8	10,8	10,8
niveau in % bbp					
Collectieve sector					
EMU-saldo	-4,0	-2,3	-2,3	-1,9	-0,8
EMU-schuld (ultimo jaar)	66,5	68,6	68,5	67,6	65,4
Collectieve lasten	36,3	37,2	37,9	37,4	38,1
<p>(a) Goederen en diensten, exclusief grond- en brandstoffen.</p> <p>(b) Bedrijven exclusief zorg, delfstoffenwinning en onroerendgoedsector.</p> <p>(c) Zowel de loonvoet marktsector, de arbeidsinkomensquote, als de individuele spaarquote is vanaf 2014 opwaarts vertekend vanwege de maatregel waarin het gebruik van stamrecht-bv's wordt beperkt. Ontslagvergoedingen worden direct aan de betrokkenen uitbetaald, in plaats van dat deze in een bv worden ondergebracht. Ontslagvergoedingen worden sinds de revisie geboekt als sociale lasten van werkgevers. De maatregel betekent een eenmalige boekhoudkundige stijging van de sociale lasten in 2014, wat een opwaarts effect heeft op de loonvoetontwikkeling in de marktsector van ruim 0,5%-punt.</p> <p>(d) Niveau; beschikbaar gezinsinkomen is inclusief collectieve besparingen.</p> <p>(e) Alle cijfers over beroepsbevolking zijn volgens de internationale definitie na revisie van de Enquête Beroepsbevolking (CBS). Deze revisie leidt tot een hogere werkloosheid (47.000 in 2013) en een lagere werkzame beroepsbevolking (min 80.000 in 2013). Daardoor stijgt het werkloosheidspercentage met 0,6%-punt. In andere jaren zijn vergelijkbare verschillen.</p>					

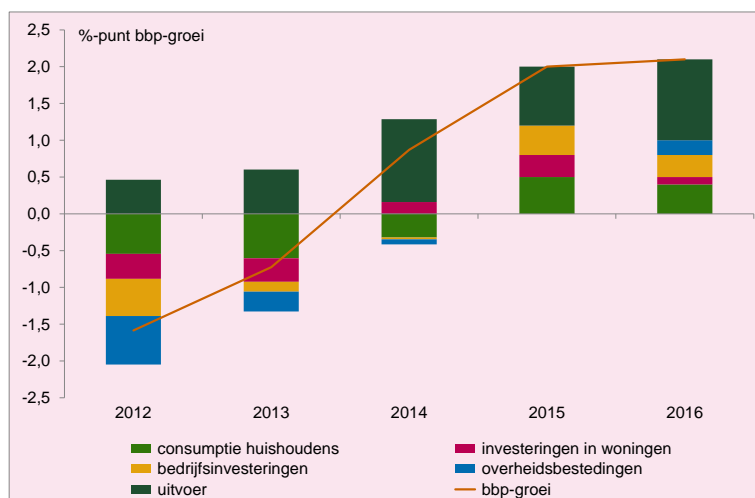
Figuur 2 Gestage economische groei in 2015 en 2016 (links) en fancharts voor bbp-groei (rechts)

Op de CPB-website zijn eveneens de betrouwbaarheidsintervallen voor hcp-inflatie, werkloosheid en feitelijk EMU-saldo vermeld ([link](#)).

De consumptiegroei bedraagt 1,8% in 2015 en 1,6% in 2016. Huishoudens geven meer uit, gedreven door een toename van het reëel beschikbaar inkomen en een aantrekkelijk consumentenvertrouwen. Ook het herstel op de huizenmarkt ondersteunt de toename van de consumptie. Naast het gestage herstel van de prijzen en de toename van het aantal transacties nemen in 2015 ook de investeringen in woningen toe. Dat is deels incidenteel en lijkt gekoppeld aan het aflopen van de btw-regeling per 1 juli, waardoor huishoudens vast een voorschot hebben genomen op hun verbouwinguitgaven.

Figuur 3 Alle bestedingscategorieën dragen bij aan de bbp-groei

(a) De bijdrage van de overheidsbestedingen aan de bbp-groei betreft alleen de directe bestedingseffecten van de uitgaven via consumptie en investeringen van de overheid. De effecten van andere overheidsuitgaven, waaronder inkomensoverdrachten en subsidies, kunnen een bijdrage aan de groei hebben via de bestedingen van huishoudens en bedrijven. Dit laatste geldt ook voor belastingen ([link](#)).

De investeringen groeien in 2015 met 4,8% en in 2016 met 4,5%. De lagere groei in 2016 is met name het gevolg van lagere investeringen in woningen dan in 2015. De overige investeringen groeien gestaag verder. Bedrijven profiteren van de lage invoerprijs van energie. De productiekosten van bedrijven nemen af en de winstgevendheid neemt toe, waardoor de investeringen verder aantrekken. De productie van de delfstoffenwinning remt de binnenlandse bestedingen licht. Het aardgasplafond op de Groningse gaswinning, dat in lijn met het huidige kabinetsbeleid in de raming op 39,5 mld kubieke meter staat, heeft een

drukkende werking op de inkomsten uit gaswinning. Het eerste kwartaal pakt positief uit, zoals becijferd door het CBS. De reductie van de gaswinning in het Groningse veld wordt deels ondervangen door gaswinning uit voorraden, de zogenaamde bergingen. Deze voorraden worden naar verwachting in 2015 weer aangevuld in overeenstemming met historische seizoenpatronen.

De uitvoer is ook in 2015 een van de drijvende krachten achter de economische groei. De prijsconcurrentiepositie van de Nederlandse uitvoer, die de afgelopen jaren nauwelijks veranderde, verbetert dit jaar sterk, vooral door de lagere koers van de euro ten opzichte van de dollar. Daarnaast neemt de wereldhandel toe. In 2015 neemt de uitvoer met 3,0% toe, oplopend tot 5,2% in 2016.

In het kielzog van dit herstel trekken de werkgelegenheid en arbeidsproductiviteit in de marktsector aan. De toegenomen bedrijvigheid zorgt met enige vertraging voor meer werkgelegenheid. Bedrijven benutten eerst hun eigen productiecapaciteit, voordat ze nieuwe werknemers aantrekken. Door de toegenomen vraag naar arbeid daalt de werkloosheid naar verwachting per saldo van 7,4% in 2014 naar 6,7% in 2016. Wel blijft de daling van de werkloosheid achter bij de toename van de werkgelegenheid door een toename van het arbeidsaanbod.

Sinds februari neemt de inflatie weer toe door stijgende olieprijsen en een lagere koers van de euro ten opzichte van de dollar. Naar verwachting is de inflatie volgens de geharmoniseerde prijsindex 0,2% dit jaar en volgend jaar 1,2%.² De toenemende arbeidsproductiviteit en de dalende werkloosheid zorgen voor een stijging van de lonen in de marktsector. In 2016 draagt ook de oplopende inflatie bij aan deze stijging. De contractloonstijging wordt enigszins geremd doordat de cao-onderhandelingen in een aantal sectoren moeilijk verlopen en de kans bestaat dat geen cao wordt afgesloten. De contractlonen in de marktsector nemen in 2015 en 2016 met respectievelijk 1,2% en 1,6% toe. De contractloonontwikkelingen bij de zorg en de overheid liggen naar verwachting in lijn met die van de marktsector.

De koopkracht in 2015 verbetert met 1,0%. De reële lonen stijgen met 0,5%. De verhoging van de afbouw van de zorgtoeslag en de verhoging van het tarief eerste schijf pakken negatief uit, maar de verhoging van de algemene heffingskorting en de arbeidskorting zorgen voor een netto positief effect op de koopkracht. De koopkracht in 2016 verslechtert met 0,3%. De reële lonen stijgen met 0,2%. De verhoging van het tarief eerste schijf, het afschaffen van de ouderentoeslag in box 3 en het verlagen van de ouderenkorting pakken negatief uit voor de koopkracht.

² De hicp lag in mei 0,7% hoger dan een jaar eerder. Een maand eerder bedroeg de inflatie nog 0%. Omdat Pinksteren in de maand mei viel en vorig jaar in juni, waren er dit jaar meer vakanties in de maand mei. Dit zorgde voor een hogere vraag naar vakantie-reizen en vliegtickets en in vakantieperiodes worden hogere prijzen gerekend.

Economische effecten van een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting

Recent heeft het CPB nieuwe inzichten gepresenteerd over de arbeidsmarkteffecten van diverse belastingmaatregelen op de lange termijn (a). Voor de CPB-ramingen en doorrekeningen van beleidspakketten zijn daarnaast de effecten op de korte en middellange termijn relevant. In aanvulling op de actualisatie van de langetermijneffecten van wijzigingen in de inkomstenbelasting geeft onderstaande tabel een actualisatie van de korte- en middellangetermijneffecten. Deze effecten worden berekend met het macro-economische model Saffier-II (b) en kunnen aanzienlijk afwijken van de langetermijneffecten. Een daling in de inkomstenbelasting leidt op korte en middellange termijn tot een toename in de bestedingen, waardoor de werkgelegenheid stijgt en de werkloosheid geleidelijk daalt. Op de lange termijn ebt het bestedingseffect echter weg. De lagere werkloosheid leidt tot een opwaartse druk op de lonen, wat de concurrentiepositie van Nederlandse producenten verslechtert ten opzichte van buitenlandse producenten. Hierdoor neemt de vraag uit het buitenland naar Nederlandse goederen en diensten af, en daarmee uiteindelijk ook weer de productie en de werkgelegenheid. Op de lange termijn is het effect op het arbeidsaanbod de belangrijkste factor die de productie en de werkgelegenheid bepaalt.

Deze tabel geeft de gevolgen van een ex-ante 1% bbp (6,6 mld euro) lagere loon- en inkomstenbelasting (een bijbehorend achtergronddocument (c) beschrijft de uitkomsten van deze en nog acht andere beleidsvarianten). De belastingverlaging verhoogt het beschikbare inkomen van gezinnen. De consumptiegroei komt gedurende de vier jaar gemiddeld 0,6%-punt hoger uit dan in het basispad. Door de hogere productvraag en de hogere winsten groeien de bedrijfsinvesteringen jaarlijks 0,5% harder. Het bbp groeit gemiddeld met 0,3% meer dan in het basispad. De werkloosheid is na vier jaar 0,5%-punt lager. Dit komt door een toenemende werkgelegenheid als gevolg van de grotere binnenlandse vraag. Het EMU-saldo neemt in eerste instantie sterk af, maar na vier jaar is dit effect bijna gehalveerd door de hogere economische groei. Deze hogere groei leidt tot lagere werkloosheidsuitkeringen en hogere belastinginkomsten. De EMU-schuld is na vier jaar 2,2%-punt hoger.

Effecten van een 1% bbp lagere loon- en inkomstenbelasting, effect op jaarlijkse groei

	2016/2019
	% per jaar
Volume bestedingen	
Bruto binnenlands product	0,3
Consumptie huishoudens	0,6
Investeringen bedrijven	0,5
Lonen en prijzen	
Contractloon marktsector	-0,1
Consumptieprijzen	0,0
Arbeidsmarkt	
Werkgelegenheid (arbeidsjaren)	0,2
	niveau 2019
Werkloze beroepsbevolking (%)	-0,5
EMU-saldo (%bbp)	-0,6
EMU-schuld (%bbp)	2,2

(a) Jongen, E., H. de Boer en P. Dekker, 2014, De effectiviteit van fiscaal participatiebeleid, CPB Policy Brief 2015-02 ([link](#)).

(b) CPB, 2010, SAFFIER-II;1 model voor de Nederlandse economie, in 2 hoedanigheden, voor 3 toepassingen, Document 217 ([link](#)).

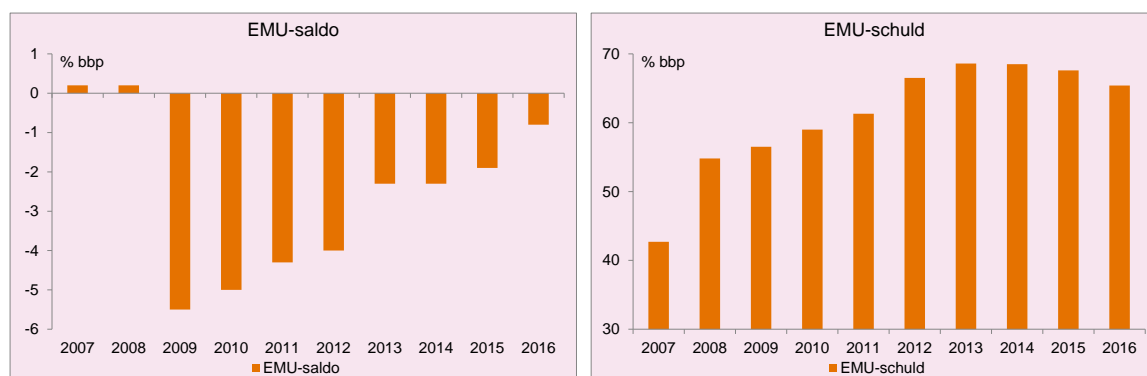
(c) F. van Es, Beleidsvarianten met Saffier_II, CPB Achtergronddocument, juni 2015 ([link](#)).

De raming is met de gebruikelijke symmetrische onzekerheden omgeven. Zo zijn de investeringsgroei en consumptiegroei afhankelijk van toekomstige vraag- en inflatieontwikkelingen. Prinsjesdag biedt vermoedelijk meer uitsluitsel over de belastingherziening. Afhankelijk van de vormgeving van de herziening en de mate van per saldo lastenverlichting kan dat substantiële effecten hebben voor de raming. Het kader 'Economische effecten van een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting' geeft een indruk van de effecten van mogelijke verlaging van de loon- en inkomstenbelasting. Een andere onzekerheid betreft de hoogte van het gasplafond. Mogelijk zal deze in de loop van 2015 neerwaarts worden bijgesteld. Op dit moment bedraagt het gasplafond in onze raming nog 39,5 mld kubieke meter. Het effect van een mogelijke verdere verlaging tot 35 mld kubieke meter bedraagt 0,1% tot 0,2% bbp.

3 Overheidsfinanciën

Volgens voorlopige cijfers van het CBS kwam het overheidstekort vorig jaar uit op 2,3% bbp. Naar verwachting neemt dit tekort dit jaar af tot 1,9% bbp en volgend jaar zelfs tot 0,8% bbp. Het voortgaande economische herstel heeft een positief effect op de belastinginkomsten en een negatief effect op de werkloosheidsuitgaven. De lage rentetarieven drukken de renteuitgaven van de overheid. Verder neemt, met name in 2015, het tekort ook af door aanhoudend restrictief begrotingsbeleid. Deze drukkende factoren worden deels geneutraliseerd door afnemende aardgasbaten. Volgend jaar vermindert een incidentele factor het overheidstekort tijdelijk met 0,3% bbp: na ratificatie in 2016 van het Eigen Middelenbesluit van de Europese Unie (de manier waarop de begroting van de EU wordt gefinancierd) komt met terugwerkende kracht de Nederlandse korting op de EU-afdracht binnen.

Figuur 4 Overheidstekort en overheidsschuld nemen af in 2015-2016

Bron: CBS, CPB ([link](#))

In de ramingsperiode daalt de schuld met 3,1%-punt tot 65,4% bbp. Deze afname komt behalve door restrictief begrotingsbeleid grotendeels door het aanhoudende economische herstel. Dit drukt het overheidstekort en heeft een gunstig noemereffect. De afname van de overheidsschuld komt voor 1%-punt door de verkoop van ABN AMRO.³

Specifieke onzekere factoren betreffen de rentetarieven en de aardgasproductie. De kapitaalmarktrente is in deze raming gebaseerd op de technische veronderstelling van ongewijzigde tarieven vanaf 27-30 april. Dit impliceert een Nederlandse kapitaalmarktrente van 0,3% in 2015 en 2016. Aan het einde van de eerste week van juni (5 juni) bedroeg deze rente echter 1,0%. Indien de rente op dit niveau zou blijven, dan heeft dit een direct opwaarts effect op de rentebetalingen van de overheid van circa 500 mln euro in 2016. Het huidige kabinetsbeleid voorziet in een aardgasproductie in het Groningenveld van 39,4 mld m³ in 2015 en in 2016. Een besluit om de productie te verminderen, verlaagt de aardgasbaten in 2016 met circa 200 mln euro voor iedere verlaging van 1 mld m³. Er zijn dus negatieve risico's van een hogere rente en lagere gasbaten voor het EMU-saldo in dit en volgend jaar. Gecombineerd met de incidentele positieve vertekening van het EMU-saldo 2016 als gevolg van de korting op de EU-afdrachten, is de afstand ten opzichte van het EMU-saldo, zoals afgesproken in het Regeerakkoord, onderliggend derhalve aanzienlijk kleiner dan de huidige raming suggereert.

4 Belangrijkste verschillen met CEP 2015

- De Nederlandse groeiprojectie van de wereldhandel in 2015 is neerwaarts bijgesteld vanwege tegenvallende resultaten in het laatste kwartaal van vorig jaar en sterke aanwijzingen dat de wereldhandel in het eerste kwartaal van 2015 een daling heeft ondergaan ten opzichte van het voorgaande kwartaal.
- De Nederlandse bbp-groei pakt 0,3% hoger uit in zowel 2015 als 2016. Voor 2015 is dit met name toe te schrijven aan de positieve bijstelling van de investeringen in woningen als gevolg van realisaties. De totale investeringen komen daardoor 0,9% hoger uit dan in het CEP. In 2016 komt het bbp onder meer hoger uit door een toename van de uitvoer gedreven door een sterkere concurrentiepositie.
- Mede als gevolg van de hogere bbp-groei neemt de werkloosheid sterker af.
- De inflatie is opwaarts bijgesteld op basis van nieuwe realisaties, hogere olieprijsen en een lagere koers van de euro ten opzichte van de dollar. Door de hogere inflatie is ook de contractloonontwikkeling opwaarts bijgesteld, vooral in 2016.
- Door een opwaartse bijstelling van de inflatie valt de koopkracht in 2015 0,2%-punt lager uit dan die in het CEP. Ook voor 2016 zorgt de opwaartse bijstelling van de inflatie, in combinatie met een beperkte contractloonontwikkeling, voor een daling van de koopkracht ten opzichte van het CEP.

³ Op basis van de Kamerbrief (ministerie van Financiën, 2015, Kamerbrief inzake verkoop ABN AMRO ([link](#))) zijn voor deze raming de volgende technische veronderstellingen gemaakt: in 2015 wordt 25% van de aandelen verkocht en in 2016 20%. De uitgiftekoers is conform de boekwaarde van ABN AMRO (15 mld euro).

- Schuiven tussen jaren verkleinen het overheidstekort in 2014 en 2016 en vergroten het in 2015. Zo worden de kasopbrengsten in 2015 die voortvloeien uit de afbouw van de inkomensafhankelijke heffingskorting in belastingjaar 2014 ('naheffing inkomstenbelasting') en uit de terugbetaling in 2015 op de EU-'naheffing', nu meegenomen in het EMU-saldo 2014 in plaats van dat van 2015. Verder wordt de korting op de EU-aftochten nu in 2016 gerealiseerd, een jaar later dan verwacht in het CEP. Naast deze schuiven is er de dempende invloed op het overheidstekort van de opwaartse bijstelling van de economische groei.
- De overheidsschuld komt in deze raming vooral lager uit dan in het CEP omdat nu wel rekening is gehouden met de beursgang van ABN AMRO.

Dit is een uitgave van:

Centraal Planbureau
Postbus 80510 | 2508 GM Den Haag
T (070) 3383 380

Juni 2015 | ISBN 978-90-5833-696-5